



Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 2387/24
27.6.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Ивана Негића, председника већа, Весне Филиповић и Олге Арсовић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., коју заступа пуномоћник Миленко Малешевић, адвокат из Београда, Рушањ, ул. Ослобођења бр. 77, против тужених Јавног водопривредног предузећа “Србијаводе” из Новог Београда, ул. Булевар уметности бр. 2, кога заступа пуномоћник Марјана Антонијевић, адвокат из Београда, ул. Господар Јованова бр. 42а, и Републике Србије, Министарства за пољопривреду и заштиту животне средине, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ул. Косовска бр. 31, ради накнаде штете, одлучујући о жалби тужиље изјављеној против пресуде Трећег основног суда у Београду П 5456/18 од 09.03.2023. године, у седници већа одржаној дана 27.6.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Трећег основног суда у Београду П 5456/18 од 09.03.2023. године у ставу првом изреке, тако што **СЕ ОБАВЕЗУЈУ** тужени Јавно водопривредно предузеће “Србијаводе” и Република Србија, Министарство за пољопривреду и заштиту животне средине да тужиљи АА из ... на име накнаде материјалне штете због уништења засада солидарно исплате износ од 896.300,00 динара, са законском затезном каматом почев од 09.03.2023. године па до коначне исплате, у року од 15 дана од дана пријема писаног отправка пресуде, док се захтев тужиље за исплату законске затезне камате на износ од 896.300,00 динара почев од 14.06.2012. године па до 09.03.2023. године, **ОДБИЈА** као неоснован.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ решења о трошковима поступка садржана у ставу другом и трећем изреке, тако што **СЕ ОБАВЕЗУЈУ** тужени Јавно водопривредно предузеће “Србијаводе” и Република Србија, Министарство за пољопривреду и заштиту животне средине да тужиљи АА из ... солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 331.563,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности одлуке па до коначне исплате, у року од 15 дана од дана пријема писаног отправка пресуде.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужени Јавно водопривредно предузеће “Србијаводе” и Република Србија, Министарство за пољопривреду и заштиту животне средине да тужиљи АА из ... солидарно накнаде трошкове другостепеног поступка у износу од 22.500,00 динара у року од 15 дана од дана пријема писаног отправка пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев првотуженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П 5456/18 од 09.03.2023. године, ставом првим изреке је одбијен тужбени захтев тужиље АА из ..., којим је тражено да се обавезу тужени Јавно водопривредно предузеће “Србијаводе” из Новог Београда, ул. Булевар уметности бр. 2 и Република Србија, Министарство за пољопривреду и заштиту животне средине из Београда, да тужиљи на име накнаде материјалне штете због уништења засада солидарно исплате износ од 896.300,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана утужења па до коначне исплате, као неоснован.

Ставом другим изреке је обавезана тужиља да првотуженом Јавном водопривредном предузећу “Србијаводе” накнади трошкове парничног поступка у износу од 311.632,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде, са законском затезном каматом од извршности па до исплате, под претњом принудног извршења.

Ставом трећим изреке је обавезана тужиља да друготуженој Републици Србији, Министарству за пољопривреду и заштиту животне средине из Београда, накнади трошкове парничног поступка у износу од 226.500,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде, под претњом принудног извршења.

Против наведене пресуде, тужиља је благовремено изјавила жалбу побијајући је у целости из свих законских разлога. Тражила је опредељене трошкове другостепеног поступка.

Првотужени је дао одговор на жалбу тужиље. Трошкове другостепеног поступка је опредељено тражио.

Испитујући правилност и законитост првостепене пресуде у смислу одребе члана 386 Закона о парничном поступку - ЗПП (“Службени гласник РС”, бр.72/2011, са изменама и допунама), Апелациони суд у Београду је нашао да је жалба тужиље основана.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које овај суд као другостепени пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља има регистровано пољопривредно газдинство ..., праћено као лидер газдинство у повртарској производњи у периоду од 01.01.2008. године па до данас. Дана 16.05.2010. године у ... код Трговишта, дошло је до изливања реке Пчиње. Као последица наведеног изливања поплављена је имовина тужиље, што је довело до настанка материјалне штете, јер су тужиљи услед поплаве уништени пластеници. Тужиља је имала 24 пластеника, у којима су били расади и засади разног поврћа, од којих су 4 потпуно однета у поплави, рачунајући засаде и расаде и конструкцију и систем “кап по кап” за наводњавање, док су остали пластеници

уништени. Према налазу вештака пољопривредне струке од 25.03.2012. године, укупна штета тужиле за уништене пластенике, расад паприке, парадајза и купуса и систем за наводњавање, према ценама на дан 25.03.2012. године износи 896.300,00 динара. Утврђено је да река Пчиња није имала насип и ишла је својим током, а према налазу судског вештака грађевинске струке, ЈВП “Србијаводе” и Република Србија нису предузели мере за заштиту од поплава, из разлога што бујични водоток Пчиња није био обухваћен Општим нити Оперативним планом за одбрану у конкретном периоду, па самим тим за реку Пчињу није планирано нити предвиђено спровођење редовне одбране од поплава. Тек након завршених комплексних анализа могле би се дефинисати неопходне превентивне мере за спречавање бујичних поплава и материјалне штете, а штете од поплава и других неповољних дејстава вода не могу потпуно и трајно да се избегну, већ се тежи смањењу штета у оквиру технички и економски оправданог решења. У вези накнаде штете, тужилца се обраћала општини Трговиште, али јој штета није накнађена нити исплаћен било који износ.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом одредаба чл. 24, 45, 53, 54, 55, 60, 62, 82, 95, 99 и 196 ранијег Закона о водама (“Службени гласник РС” бр. 46/91...101/2005), који се примењује на основу члана 227 важећег Закона о водама који је ступио на снагу дан пре штетног догађаја (“Службени гласник РС” бр. 30/10 и 93/12), као и одредаба чланова 173 до 177 Закона о облигационим односима, закључио да су тужени доказали да је штета настала услед узрока који се налазио ван ствари, чије се дејство није могло предвидети, избећи и отклонити, обзиром да је штета настала као последица изливања реке из корита на неуређеним деоницама без изграђених заштитних објеката, која река није била обухваћена оперативним планом одбране од поплава, па како тужилца није доказала постојање узрочно последичне везе између штетне последице и непоступања тужених, то је одбио тужбени захтев и одлучио као у изреци.

Међутим оваква одлука првостепеног суда се не може прихватити као правилна, имајући у виду да је првостепени суд на потпуно и правилно утврђено чињенично стање, погрешно применио материјално право које се тиче одговорности тужених за накнаду штете.

У поступку пред првостепеним судом, утврђено је да река Пчиња представља водени ток првог реда. Наиме, карактер водотока првог реда реку Пчињу дефинише законска одредница из члана 6 став 3 важећег Закона о водама (усвојен 05.05.2010. године, објављен у Сл. Гласнику РС бр. 30/10 дана 07.05.2010. године, ступио на снагу дана 15.05.2010. године). Према наведеној законској одредби, све међудржавне воде обавезно се сврставају у воде првог реда (река Пчиња је постала међудржавна вода 08.09.1991. године, када је бивша Република Македонија призната као независна држава). Она као водно добро сагласно члану 5 Закона о водама представља природно богатство у својини Републике Србије, а Република Србија као титулар јавног добра и по члану 81 став 1 ранијег важећег Закона о водама и члану 23 сада важећег Закона о водама оснива јавно водопривредно предузеће које управља водним објектима (ЈВП “Србијаводе”). Водни објекти према члану 13 и 14 овог закона, између осталог представљају објекте за уређење водотока и заштиту од поплава, ерозија и бујица, те сагласно члану 15 и 16 овог закона водни објекти за уређење водотока представљају обалоутврде, односно насипе и друге заштитне објекте као што су кејски одбрамбени

зидови и заштитни појасеви у инундационом подручју (плавном подручју). У ту сврху, у смислу одредбе члана 54 овог закона (члан 28 и 29 ранијих Закона о водама, Сл.гласник Р. Србије бр. 46/91...101/05) доноси се Општи план за одбрану од поплава, који план за воде првог реда припрема Министарство, а доноси Влада на период од шест година. Општи план нарочито садржи мере које се морају предузети превентивно и у периоду наиласка великих вода и то како спољних, тако и унутрашњих, затим начини институционалног организовања одбрана од поплава, дужност, одговорност и овлашћења руководиоца одбране, институције и других надлежних за одбрану од поплава, леда и поплавних унутрашњих вода. Ова обавеза постоји како за водотокове на којима постоје заштитни водни објекти, тако и за водотоке на којима ти објекти не постоје, уколико се на водотоку може благовремено спровести одбрана од поплава и да је то технички и економско оправдано. Ставом четири овог члана прописано је да се у циљу заштите од поплава и уређења водотокова доноси и Оперативни план, који припрема Јавно водопривредно предузеће у складу са општим планом, а доноси га Министарство за територију Републике Србије надлежно за послове пољопривреде и водопривреде и то најкасније 31. децембра текуће године за наредну годину. Одредбом члана 196 став 1 Закона о водама је прописано да инспекцијски надзор на спровођењу одредаба овог закона и прописа донетих на основу овог закона врши надлежно Министарство преко инспектора надлежног за послове водопривреде.

Одредбом члана 81 Закона о водама је прописано да се оснива Јавно водопривредно предузеће “Србијаводе” са потпуном одговорношћу за обављање водопривредне делатности, са седиштем у Београду. Јавно водопривредно предузеће управља водопривредним објектима из члана 4 тачке 1 (што подразумева између осталог и објекте за заштиту од штетног дејства вода са водопривредним уређајима и опремом) као и добрима у општој употреби, осим објеката које су предузећа и друга правна лица изградила за сопствене потребе. Објекти из става два овог члана и друга средства којима располаже јавно водопривредно предузеће су у државној својини. Одредбом члана 82 истог закона је прописана делатност јавно водопривредног предузећа, међу којима, између осталог спада и одржавање и унапређивање водног режима, одржавање и реконструкција водопривредних објеката, организовање и спровођење одбране од поплава, одвођење сувишних вода и организовање одбране од унутрашњих вода на мелиорационом подручју, организовање и спровођење мера за заштиту од бујица и ерозије, припремање планова и програма у водопривреди. Све ове делатности су од јавног интереса, прописано ставом другим овог члана. Одредбом члана 95 овог закона је прописано да ако Јавно водопривредно предузеће због недостатка средстава није у могућности да квалитетно и уредно извршава послове, а посебно да квалитетно и уредно одржава, стара се о чувању, редовном одржавању, коришћењу и функционисању водопривредних објеката, дужно је да о томе благовремено обавести министарство надлежно за послове водопривреде.

Према правилима о одговорности за штету из чл. 154 Закона о облигационим односима следи да ко другоме проузрокује штету, дужан је да је надокнади. Материјалну штету према члану 155 чини умањење нечије имовине, као вид стварне штете и спречавање њеног увећања (измакла добит). Одредбом члана 172 ЗОО је прописано да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција. Постојање основа за накнаду штете постоји уколико је државни орган штету проузроковао неправилним или незаконитим

радом. Под незаконитим радом службеног лица или органа правног лица сматра се поступање супротно закону, другом пропису или општем акту, као и пропуштање да се закон, други пропис или општи акт примени, док се под неправилним радом подразумева чињење или нечињење противно уобичајеном или прописаном начину обављања делатности, чиме се повређује право или интерес неког лица.

У конкретном случају, тужена Република Србија је као титулар права власништва над природним ресурсима, између осталог и на воденим токовима првог реда, као и обавезом да организује управљање водотоковима првог реда, а што је у овом случају у питању, пропустила да сагласно одредби члана 196 Закона о водама врши инспекцијски надзор над спровођењем одредба овог закона, који послови се тичу послова управљања водом, а који су према Закону о водама у надлежности предузећа “Србијаводе”, а које, како то из налаза и мишљења вештака произилази није сачинило Оперативни план за одбрану од поплава на реци Пчињи за период 2008., 2009. и 2010. године, нити је тужена преко надлежног министарства у смислу одредбе члана 54 Закона о водама сачинила Општи план регулације водотока реке Пчиње, а самим тим није ни прописала превентивне мере за одбрану од поплава за наведено подручје, нарочито имајући у виду да у тој деоници водотока реке Пчиње нису били саграђени водни објекти, те је услед оваквог пропуста тужене на газдинству тужиле које је од стране стручних служби Пчињског округа праћено као “лидер газдинство” у производњи, причињена штета која према налазу вештака пољопривредне струке износи 896.300,00 динара, због чега је тужена сагласно одредби члана 172 ЗОО у обавези да тужилји накнади причињену штету.

Одговорност туженог ЈВП “Србијаводе” почива на одредби члана 184 ЗОО, којом је прописано да предузећа и друга правна лица која врше комуналну или другу сличну делатност од општег интереса одговарају за штету ако без оправданог разлога обуставе или нередовно врше своју услугу. Уређење водотока и заштита од штетног дејства вода је једна од три водне делатности и делатност је од општег интереса. Уређење водотока обухвата изградњу и одржавање водних објеката за уређење водотока (регулациони објекти) и извођење радова на одржавању стабилности обала и корита водотока и одржавању његове пропусне моћи за воду, лед и нанос. Тужени је био у обавези да управља водним објектима за уређење водотока и за заштиту од поплава на водама I реда, у коју спада и река Пчиња. У делатности туженог је управо одржавање и реконструкција водних објеката, организовање и спровођење одбране од поплава, организовање и спровођење мера за заштиту од бујица, те припремање планова и програма у водопривреди, које је тужени пропустио да учини у овом случају. Пропустио је и да приступи претходним специфичним истражним и студијским радовима за дефинисање хидролошких, морфолошких, хидрауличних, псамолошких и других карактеристика водотока, у циљу спречавања бујичних поплава. Осим тога, тужени је имао обавезу и да у случају недостатка средства потребних за квалитетно и уредно извршење својих горе наведених обавеза благовремено обавести оснивача, обзиром да су послови уређења водотока и заштита од штетног дејства воде опредељени као послови од јавног интереса, који се морају функционално и континуирано обављати. Тужени ништа од наведеног није учинио, већ је напротив, његовим пропустима осујећен законом успостављени циљ ефикасног обављања послова из водне делатности. Све наведено указује да тужени није редовно вршио своју услугу од општег интереса у смислу одредбе члана 184 ЗОО.

Не може се прихватити став првостепеног суда да тужени не могу бити одговорни, јер се на делу водотока реке Пчиње не налазе заштитни водни објекти, те да је у том делу река Пчиња природни нерегулисани водоток и да као таква није била обухваћена оперативних планом одбране од поплава. Према налазу судског вештака грађевинске струке Јасмине Панарин Петровић од 04.02.2022. године произилази да тужена, нити њено водопривредно предузеће које је она основала ради управљања водотоковима првог реда, ни у време када се предметна поплава догодила, нити годинама које су претходиле овој поплави на деоници слива реке Пчиње где се налази имовина тужиље нису предузимали никакве мере, нити је тужена у ту сврху доносила акте предвиђене чланом 54 Закона о водама (општи и оперативни план), а ради одбране од поплава, због чега се одговорност тужене огледа у нечињењу њеног органа. Вештак је у свом налазу на детаљан начин образложила и које су то мере, које су биле потребне за спечавање појава бујичних поплава приликом велике количина падавина, па тако наводи да је потребно да се што пре озбиљно приступи идентификацији зона ризика (читави сливови или поједине деонице корита), мониторинг (ниво воде у речном кориту, количина падавина), прогноза и систем уозорења, краткорочне и дугорочне мере заштите, начин коришћења земљишта и управљање ризиком, едукација јавности и информисање. Да је било потребно и неопходно вршити процену ризику од нежељених догађаја, узети у обзир све посебности бујичних токова и сливова, те на основу тога предвидети адекватне мере за заштиту животне и материјалне сигурности становништва, привредних и инфраструктурних објекта. У ту сврху, тужена као титулар је била у обавези да сачини Општи план, а преко свог водопривредног предузећа и оперативни план којим би регулисала сва питања, који предузеће није саставило ни припремило, између осталог и везано за предузимање превентивних мера за одбрану од поплава како на водотоковима који имају водне објекте, тако и без њих, што тужени нису учинили, не само у делу где се предметна поплава догодила, већ ни на једној деоници водотока реке Пчиње, на који начин су пропустили да спрече или смање настанак штете. Мањак финансијских средстава не може оправдати нечињење тужене, тим пре што из достављеног програма и плана за наведени временски период следи да је тужена на другим рекама првог реда предузимала знатне активности у циљу регулације водотокова тих река, а да на реци Пчињи у ниједној деоници њеног водотока, није предузимала никакве активности.

Нису основани ни наводи тужених да се ради о елементарној непогоди, односно вишој сили и ванредној ситуацији која искључује њихову одговорност за штету коју је тужиља претрпела. Наиме, ванредна ситуација означава стање када су ризици и претње или последице таквог обима и интензитета да њихов настанак или последице није могуће спречити или отклонити редовних деловањем надлежних органа и служби, што овде није случај, будући да је несумњиво утврђено да тужени нису предузели никакве мере у циљу спречавања поплава, што су били дужни и на делу водотока који немају водне објекте, због чега не стоје ни наводи туженог “Србијаводе” да нису пасивно легитимисани. По налажењу овог суда, краткотрајни пљусак који је довео до бујичног нивоа воде реке Пчиње, не могу се сматрати вишом силом ни елементарном непогодом која би створила услове за примену Закона о ванредним ситуацијама и искључењу одговорности тужених за накнаду штете, тим пре што изливање ове реке дана 16.05.2010. године, када је дошло до уништења имовине тужиље, није било проглашено ванредном ситуацијом и елементарном непогодом дефинисаном одредбама Закона о

ванредној ситуацији, нити ванредним догађајем. Осим тога, судски вештак је у свом налазу истакла да регистрована количина падавине предметног дана не би требало представља вишу силу, обзиром да је обавеза тужених да се применом хидролошких анализа спречи појава бујичних поплава, како не би дошло убудуће до појаве оваквих поплава, што тужени нису учинили, како је то горе образложено од стране овог суда.

Из наведених разлога, преиначена је одлука из става првог изреке и тужбени захтев усвојен, са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате, сходно члану 189 ЗОО. Одбијен за захтев за исплату законске затезне камате на укупно досуђени износ, и то почев од дана утужења 14.06.2012. године па до 09.03.2012. године, налазећи да тужилији припада камата почев од дана пресуђења 09.03.2012. године, када је висина штете утврђена, па до коначне исплате, у смислу одредбе члана 277 ЗОО.

Из изнетих разлога, у смислу одредбе члана 394 тачка 4 ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Преиначењем одлуке о главној ствари, стекли су се услови за преиначење одлука о трошковима парничног поступка, сходно постигнутом успеху тужилије у спору. Имајући у виду наведено, применом члана 401 тачка 3 ЗПП преиначена су и решења о трошковима парничног поступка из става другог и трећег изреке ожалбене пресуде, те су применом члана 150, 153, 154 и 163 ЗПП тужилији признати трошкови на име заступања од стране пуномоћника из реда адвоката и то за састав тужбе и три образложена поднеска износ од по 11.250,00 динара, за заступање на 9 одржаних рочишта износ од по 12.750,00 динара, за приступ на 10 неодржаних рочишта износ од по 7.125,00 динара, за састав жалбе на првостепену пресуду износ од 22.500,00 динара, за трошкове вештачења износ од 20.000,00 динара, као и за таксу на тужбу износ од 19.800,00 динара и одлуку у износу од 38.263,00 динара, односно укупно износ од 331.563,00 динара, одмерено сходно важећој Адвокатској и Таксној тарифи, са законском затезном каматом, сходно члану 277 ЗОО, почев од стицања услова за извршење, па до коначне исплате, те је одлучено као у ставу другом изреке.

Сходно одредби 153 и 165 ЗПП, тужилији која је успела у другостепеном поступку, припада право на накнаду трошкова другостепеног поступка, које је опредељено тражила на име састава жалбе, па је одлучено као у трећем ставу изреке.

Како првотужени није успео у другостепеном поступку, а трошкови састава одговора на жалбу не представљају нужне трошкове, то му исти не припадају, па је применом одредбе члана 165 ЗПП одлучено као у ставу четвртом изреке ове пресуде.

Председник већа-судија
Иван Негић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић